

A close-up photograph of a woman's face, where the skin is severely cracked and peeling, revealing a raw, red, and inflamed surface. Her eyes are green and looking directly at the camera. The overall tone is one of distress and physical suffering.

EMMI ITÄRANTA

Strážkyně pramene

PESTRÁ
ŘADA

plus

Strážkyně pramene

PESTRÁ
ŘADA
SOUDOBÉ
PRÓZY

/ Svazek 8

EMMI ITÄRANTA

Strážkyně pramene

/ Přeložil Michal Švec

plus

Tato kniha vychází s finanční podporou

FILI
FINNISH LITERATURE EXCHANGE

Copyright © Emmi Itäranta, 2012

Original edition published by Teos Publishers, 2012

Czech edition published by agreement with Emmi Itäranta
& Ehlina Ahlback Literary Agency, Helsinki, Finland

Translation © Michal Švec, 2014

ISBN 978-80-259-0258-5

Prolog

Všechno je připraveno.

Po sedm týdnů jsem každé ráno zametala na chodníčku k čajové chýši spadané listí. A devětačtyřicetkrát jsem nabrala hrst listů a rozsypala je zpátky na kameny, aby to nevypadalo, že chodníček někdo zametá. Byla to jedna z věcí, na kterých otec svéhlavě trval.

Sanja mi jednou řekla, že mrtvým není třeba se zavděčovat. Možná ne. Možná se snažím zavděčit sama sobě. Někdy v tom nevidím rozdíl. Jak bych mohla, když ti mrtví jsou v mých kostech a v mé krvi, když po nich nezůstalo nic jiného než já sama?

Už sedm týdnů jsem se neodvážila zajít k prameni. Včera jsem doma otevřela kohoutek a k jeho ústí přiložila hrdlo měchu na vodu. Domlouvala jsem mu po dobrém i po zlém, snad jsem křičela i plakala, ale s vodou lidská trápení nepohnou. V temnotách země, kde naslouchají jen kameny, proudí voda stále stejným tempem, nezpomaluje ani nezrychluje.

Z trubek ukáplo do měchu jen pár kapek, sotva lžice.

Vím, co to znamená.

Dnes ráno jsem všechnu vodu z měchu přelila do kotlíku, do čajové chýše nanosila z kůlny sušenou rašelinu a vedle ohniště přichystala zapalovač. Myslela jsem na otce, jehož přání jsem nesplnila, a na matku, která nebyla u toho, když jsem se stala čajovou mistryní.

Myslela jsem na Sanju. Doufala jsem, že už je tam, kam se já chystám odejít.

Host, jehož tvář není cizí, kráčí po chodníčku a podává mi ruku, a já ji ochotně přijmu. Vycházíme spolu z branky a svět se netočí ani pomaleji, ani rychleji.

Na vodní hladině zůstává jen světlo. Anebo mizející stín.

Část I: Strážci vody

Jen to, co se mění, může přetrvat.

Wej Wu-lung, „Cesta čaje“
7. století věku Starého Čchienu

KAPITOLA 1

Voda je ze všech živlů nejproměnlivější. To mi pověděl otec v den, kdy mě vzal na místo, které neexistuje. Ačkoli se v mnoha věcech mýlil, v tomhle měl pravdu a já tomu stále věřím. Voda řídí svůj pohyb podle měsíce a objímá zemi, nebojí se zhynout v ohni nebo žít ve vzduchu. Když člověk vstoupí do vody, cítí ji tak blízko jako vlastní kůži, ale pokud do ní silně udeří, voda se rozprskne. V dobách, kdy na světě bývaly ještě zimy, chladné a bílé zimy, do nichž se člověk balil, vklouzával a pak se vracel dovnitř ohřát, chořovali lidé po hladině zkrystalizované vody a říkali jí led. Led jsem viděla, ale jen malé kousky vyrobené člověkem. Celý svůj život sním o tom, jaké by to bylo chodit po zamrzlém moři.

Spojencem vody je smrt. Nelze je od sebe oddělit a ani jedno nelze oddělit od nás, neboť z nich jsme koneckonců utvořeni – z proměnlivosti vody a z blízkosti smrti. Voda nemá začátek ani konec, ale smrt má obojí. Smrt je obojím. Někdy přichází smrt skrytá ve vodě a někdy voda smrt zažene, ale vždycky chodí spolu, po světě i v nás.

I tohle jsem se naučila od otce, ale myslím si, že bych se to byla naučila stejně.

Můžu si zvolit vlastní začátek.

Možná si zvolím i vlastní konec.

Začátek byl ten den, kdy mě otec vzal na místo, které neexistuje.

Uplynuly dva týdny ode dne, kdy jsem složila maturitu, povinnou pro všechny občany ve věku, kdy se z nich stávají dospělí. Zkoušku jsem zvládla, ale celou dobu bylo jasné, že namísto toho, abych odjela studovat do města, mě bude dál učit otec. Tuhle volbu jsem považovala za svou povinnost, takže to volba možná vůbec nebyla. Rodiče se ale zdáli spokojení, já sama jsem se necítila nešťastná a na ničem jiném mi tehdy nezáleželo.

Byli jsme na zahradě za čajovou chýší, kde jsem pomáhala otci rozvěšovat na kovový stojan prázdné měchy na vodu, aby proschly. Pár se mi jich ještě houपालo na ruce, ale většina už visela na háčcích hrdlem dolů. Jejich stěnami matně prosvítalo sluneční světlo. Po vnitřní straně měchů pomalu stékaly kapky, až posléze skáply na trávník.

„Čajový mistr má ojedinělé pouto s vodou a se smrtí,“ pronesl otec a hledal přitom na jednom měchu trhliny. „Bez vody čaj není čajem a čajový mistr bez čaje není čajovým mistrem. Čajový mistr zasvětil svůj život službě druhým, ale sám se jako host účastní čajového obřadu jen jedinkrát v životě, a to když cítí, že se blíží smrt. Nařídí svému nástupci, aby přichystal poslední obřad, a když mistr dopije čaj, čeká sám v čajové chýši, až mu smrt vztáhne ruku na srdce a zastaví je.“

Otec odhodil měch na trávník, kde už jich pár leželo. Opravit měchy se nepodařilo vždycky, ale byly drahé, stejně jako všechno ostatní z kvalitního plastu, a tak se opravu zpravidla vyplatilo aspoň zkusit.

„Už se někdo někdy spletl?“ zeptala jsem se. „Že by se domníval, že smrt přichází, ačkoliv jeho čas ještě nenastal?“

„V našem rodu ne,“ odpověděl. „Slyšel jsem o mistrovi, který přikázal svému synovi nachystat poslední obřad, na konci obřadu ulehl v čajové chýši na zem a o dva dny později se vrátil domů. Sloužící ho měli za přízrak a jeden z nich dostal infarkt. Čajový mistr se zmylil, smrt služebníka považoval za svou vlastní. Služebníka zpopelnili a mistr žil ještě dalších dvacet let. To se ale obvykle nestává.“

Ohnala jsem se po ovádovi, který mi usedl na ruku. Stihl uletět. Pásek ochranné kukly mě na čele tlačil a šimral, ale bylo mi jasné, že kdybych kuklu sundala, přilákalo by to spoustu hmyzu.

„Jak se pozná, že se blíží smrt?“ zeptala jsem se.

„To člověk ví. Tak jako ví, že někoho miluje, nebo jako když ve snu ví, že je mu někdo v místnosti i navzdory cizí tváři povědomý.“ Otec si ode mě vzal poslední měchy. „Dojdi na verandu pro dvě lucerny a naplň je.“

Podivila jsem se, na co potřebuje lucerny, protože byl teprve podvečer a slunce se v tomhle ročním období v noci za obzor ani nezanoří. Obešla jsem čajovou chýši a zpod lavice vzala dvě lucerny. V jedné zůstala na dně ztuhlá světluška. Vyklepla jsem ji do angreštových keříků. V angreštech se světluškám daří nejlépe, a tak jsem trásla větvičkami nad otevřenými lucernami tak dlouho, až jsem v každé měla hrst rozespale lezoucích broučků. Zaklopila jsem víčka a odnesla lucerny otci.

Otec si přehodil přes rameno prázdný měch na vodu. Výraz jeho tváře se skrýval za ochrannou kuklou. Podala jsem obě lucerny otci, ale vzal si jen jednu.

„Norio, přišel čas, abych ti něco ukázal,“ řekl mi. „Pojď se mnou.“

Přešli jsme přes vyschlou bažinu za domem až k úpatí hory a pak jsme se vydali po svahu nahoru. Cesta nebyla dlouhá, ale zpoceně vlasy se mi lepily na kůži. Když jsme vystoupali do výšky, kde začínalo kamenné pole, stáhla jsem si ochrannou kuklu z hlavy. Vítr nahoře foukal silněji, takže ovádů a komárů tady létalo mnohem méně než kolem domu.

Nebe bylo jasné a nehybné. Slunce páliło na kůži. Otec se zastavil, možná aby zvážil, kudy půjdeme. Otočila jsem se a pohlédla zpátky. Dole se rýsoval dům čajového mistra se zahradou, blýskavý ostrůvek zeleně ve vybledlé krajině sežehnuté trávy a holých kamenů. Vesnické domky byly rozesety po údolí, na jehož protější straně se vypínal kopec Alvinvaara. Daleko za jeho svahy, v místech, kde se nacházely zavlažované oblasti, se temněl zelený pruh smrkového lesa. O něco dál stejným směrem leželo moře, ale to odsud nebylo vidět ani za nejjasnějšího počasí. V opačném směru se rozkládal porost Mrtvého lesa, pomalu usychající houšť holých kmenů. Ještě v dobách mého dětství tam rostlo několik břízek, které mi nesahaly ani po pás, a jednou jsem tam dokonce nasbírala celou hrst brusinek.

Otec se vydal po pěšince podél kamenného pole. Na téhle straně hory byl svah plný jeskyní. Jako malá jsem si tu často hrávala. Pořád vzpomínám, jak mě tady matka jednou našla, když jsme si se Sanjou a pár dalšími dětmi hrály na horské skřítky. Odtáhla mě za ruku až domů a vynadala

otci, že na mě nedával pozor. Celý měsíc jsem si pak s dětmi z vesnice nesměla hrát. Ale i potom, kdykoli matka odjela na služební cestu, jsme se já a Sanja tajně odkradly k jeskyním a hrály jsme si na objevitele a dobrodruhy a tajné agenty Nového Čchieny ve středomořské pustině. Jeskyní byly desítky, ne-li stovky, a my jsme v nich prozkoumávaly všechno, co podle nás mělo nějaký význam. Hledaly jsme tajné chodby a ukryté poklady, o jakých se psávalo ve starých knížkách nebo vyprávělo v komunikátorech, ale nikdy jsme nenašly nic jiného než suché, hrubé kameny.

Otec se zastavil před ústím jeskyně, které svým tvarem připomínalo kočičí hlavu, a beze slova jím prolezl. Otvor byl nízký. Kolena se mi dřela přes tenkou látku kalhot o skálu a protáhnout se s kuklou a lucernou dovnitř vůbec nebylo snadné. Vzduch v jeskyni byl chladný a nehybný. Světlušky v šeru zahořely nažloutlým světlem a lucerny se matně rozzářily.

Tu jeskyni jsem poznala. Jednou kdysi v létě jsme se kvůli ní se Sanjou pohádaly. Ona tu chtěla udělat ústřední velitelství Velevýznamného spolku novočchienských objevitelů, ale podle mě byla jeskyně zbytečně velká a vzadu se prudce svažovala. A na zdárné pašování proviantu mi přišla příliš daleko od domova. Nakonec jsme vybraly menší jeskyni blíž k našemu domu.

Otec se plazil k zadní části jeskyně. Dívala jsem se, jak se zastavil a zatlačil na stěnu – tak to z mého pohledu vypadalo. A viděla pohyb jeho ruky. Skála nad ním tlumeně zapraskala a otevřela se v ní tmavá průrva. Jeskyně byla v tom místě tak nízká, že když se otec posadil, měl hlavu až ve výši

otvoru. Protáhl se jím i s lucernou v ruce. Pak jsem uviděla, jak na mě z druhé strany otvoru hledí jeho obličej.

„Jdeš?“ zeptal se.

Prolezla jsem jeskyní až k zadní stěně a prozkoumala ji v místě, kde otec nějak otevřel poklop. V mihotavém světle lucerny jsem viděla jen hrubou skálu, ale pak jsem prsty nahmatala úzký římsový útvar, za nímž se nacházela široká puklina a v ní tajná páka. Puklina byla díky tvaru skály téměř neviditelná.

„Jak tohle všechno funguje, ti vysvětlím později,“ řekl otec. „Teď pojď dál.“

Protáhla jsem se otvorem za ním.

Nad jeskyní se nacházela druhá jeskyně, nebo přesněji tunel, který jako by klesal přímo do nitra hory. Na stropě tunelu trčela nad vstupním průlezem kovová trubka a vedle ní velký hák. Neměla jsem ani tušení, k čemu mohou sloužit. Ve stěně byly dvě páky a za jednu z nich otec zatáhl. Kamenný poklop se uzavřel. Záře luceren v naprosté tmě tunelu zřetelně zesílila. Otec si sundal kuklu proti hmyzu a spolu s měchem ji odložil na podlahu.

„Kuklu můžeš nechat tady,“ pronesl. „Dál ji potřebovat nebudeš.“

Chodba se svažovala do nitra hory. Povšimla jsem si, že podél stěny vede kovová trubka. Chodba nebyla tak vysoká, abych mohla jít zpříma, a také otec místy zavadil hlavou o strop. Skála pod nohama byla překvapivě hladká. V záhybech kabátu na otcových zádech se drželo světlo mé lucerny a v prohlubních stěn se držela tma. Naslouchala jsem tichu země kolem nás, odlišnému od toho na povrchu. Bylo ne-

proniknutelnější, nehybnější. Postupně jsem z jeho středu začala rozlišovat stále sílící zvuk, který mi připadal povědomý, a přesto neznámý. Nikdy dřív jsem ten zvuk neslyšela proudit volně, jen vlastní vahou a o své vůli. Připomínal bubnování deště do oken, nebo jako když se po koupání vylévá voda z kádě pod borovici, ale tenhle zvuk nepůsobil krotce ani stísněně, nezněl jako uvězněný v železech, které pro něj člověk vykoval. Tenhle zvuk mě obklíčil a vtahoval hlouběji, až byl tak blízko jako stěny, tak blízko jako tma.

Otec se zastavil a ve světle luceren jsem spatřila, že jsme dorazili k průlezu, který propojoval chodbu s další jeskyní. Hukot zesílil. Otec se otočil a podíval se na mě. Na jeho tváři se jako na hladině vody třepotala záře světlušek a za ním zpívala temnota. Čekala jsem, že něco řekne, ale on se jen otočil zpátky a protáhl se průlezem. Následovala jsem ho.

Snažila jsem se dívat dopředu, ale světlo luceren nedosáhlo daleko. Tma nás vítala hřmotem. Zvuk připomínal šum vroucí vody na čaj na dně kotlíku, ale o mnohem větší síle, jako když voda začne vřít najednou v tisících nebo desetitisících kotlících, a čajový mistr v tom okamžiku ví, že je na čase odstavit ji z ohně, jinak se voda nenávratně vypaří. Na obličeji jsem cítila cosi chladného a vlhkého. Pak jsme sešli pár schodů, světlo světlušek konečně dopadlo na místo, odkud vycházel onen zvuk, a já poprvé spatřila skrytý pramen.

Voda tryskala ze skály v třpytivých stružkách, sprškách a jiskřivých potůčcích, které se slévaly do mohutných vodních stěn a čeřily hladinu tůňky na dně jeskyně. Voda stříkala, oblévala kameny, kroutila se a proplétala, pěníla

a tančila a znovu se rozplétala. Hladina se celá chvěla. Z tůňky zurčel tenoučký potůček a ztrácel se ve skále pod kamenitým výčnělkem, na který jsme přišli od průlezu. Na skalní stěně nad hladinou jsem zahlédla něco, co vypadalo jako bílá skvrna, a o kousek dál na stěně páku. Otec mě postrčil dopředu k tůňce.

„Ochutnej,“ vybídl mě.

Strčila jsem do vody prst a ucítila její sílu. Pohybovala se proti mé ruce jako dech, jako zvíře, jako kůže jiného člověka. Voda byla studená, daleko studenější než cokoli, co jsem znala. Opatrně jsem prsty olízla, neboť mě odmala učili, abych nikdy nepila vodu, kterou nejdřív nechutnám.

„Je sladká,“ řekla jsem.

Otec se usmíval a světlo luceren se mu nahromadilo v záhybech tváře, ale pak se mu úsměv pomalu vytratil.

„Je ti sedmnáct, jsi plnoletá a dostatečně stará na to, abys pochopila, co se ti chystám říct,“ pravil. „Tohle místo neexistuje. Tenhle pramen již dávno vyschl. Tak se to traduje a věří tomu i ti, kteří znají jiné příběhy, podle nichž pramen z nitra hory kdysi dával vodu celé vesnici. Pamatuj si to. Tenhle pramen neexistuje.“

„Budu si to pamatovat,“ odpověděla jsem, ale až později jsem pochopila, jaký slib jsem dala. Ticho není prázdné či nehmotné a není jím třeba spoutávat něco neškodného. Obvykle střeží síly, jež mají moc všechno zničit.

Vrátili jsme se chodbou zpátky. U vstupního otvoru vzal otec měch, který tam zanechal, a zavěsil ho na hák ve strope. Zkontroloval, zda je hrdlo měchu otevřené, a zatáhl

za páku ve stěně tunelu. Zaslechla jsem bzučivý zvuk, stejný jako vydává chladnička v kuchyni, a ještě jakési zadunění jakoby uvězněné v kovu. Za okamžik vytryskla ze stropu rovnou do měchu silným proudem voda.

„Tohle všechno jsi vyrobil ty?“ zeptala jsem se otce. „Nebo máma? To navrhla ona? Postavili jste to spolu?“

„Nikdo s jistotou neví, kdo to tu postavil. Ale čajoví mistři se vždycky domnívali, že to byl někdo z nich, možná ten první, který se tady usadil ještě dřív, než zmizely zimy a začaly války. Teď si to pamatuje už jen voda.“

Zatáhl za obě páky. Proud vody zpomalil a ustal a poklop se znovu otevřel.

„Běž první,“ pobídl mě otec.

Spustila jsem se otvorem dolů. Otec pevně uzavřel měch a opatrně mi ho podal dolů do jeskyně, kde jsem ho převzala. Zavřeli jsme poklop a jeskyně opět vypadala jen jako obyčejná jeskyně bez jakéhokoli tajemství.

Svit světlušek na denním světle rychle pobledl. Přišli jsme na zahradu u našeho domu a matka zvedla pohled od těžké knížky, z níž si pod látkovým přístřeškem dělala výpisky. Otec mi podal svou lucernu. S měchem plným vody přes rameno kráčel k čajové chýši a na kamenech chodníčku se třepotaly stíny listů. Vydala jsem se za otcem, ale on namítl: „Teď ne.“

Zůstala jsem stát s jednou lucernou v každé ruce a naslouchala, jak světlušky narážejí do skel luceren vyhrátých sluncem. Až když matka promluvila, uvědomila jsem si, že bych měla lucerny otevřít.

„Zase ses na sluníčku spálila,“ řekla. „Kde jste s tátou byli?“ Světlušky vylétly z luceren a zmizely v keřících.

„Na místě, které neexistuje,“ odpověděla jsem, podívala jsem se přitom na matku a pochopila, že ona ví, kde jsme byli, a že už tam byla taky.

Matka nic neřekla, tehdy ne, ale z tváře se jí vytratil klid.

Když jsem pozdě večer ležela ve svém pokoji pod moskytiérou a pozorovala oranžové světlo nočního slunce v korunách borovic, slyšela jsem ji, jak si dlouho povídá s otcem v kuchyni. Nerozuměla jsem, co říkají, ale přesto jsem z jejich slov cítila ponurý řezavý tón, jenž se mi vkradl až do snů.

KAPITOLA 2

Země ještě dýchala nočním chladem, když jsem pomáhala otci naložit rozbité měchy do nízkého přívěsného vozíku za vrtulovým kolem. Poškrábané boky měchů se leskly v ranním slunci. Kolem měchů jsem utáhla široké upínací pásy, a jakmile jsem si byla jistá, že drží dostatečně pevně, přehodila jsem si tašku z mořské trávy přes rameno a nasedla na kolo.

„Běž za Jukarou,“ nabádal mě otec. „Dá ti slevu.“ Jukara byl nejstarší plastotepec ve vesnici a otcův kamarád. Ztratila jsem v něj důvěru poté, co se měchy, které loni opravil, znovu rozbily jen po několika použitích. Nic jsem ale neřekla a jen pohodila hlavou, což se dalo vyložit jako přikývnutí. „Ne, že tam strávíš celý den,“ pokračoval otec. „Zítra přijdou hosté. Potřebuju pomoct s úklidem čajové chýše.“

Šlápla jsem do pedálů vrtulového kola. Jeden ze solárních článků byl rozbitý a motor zlobil, takže jsem musela šlapat skoro celou cestu po prašné silnici přes příkrčený zlatozelený lesík, který obklopoval náš dům. Teprve kousek před koncem lesa začal motor příst poměrně pravidelně. Opatrně jsem s kolem i vozíkem odbočila na širší cestu do vsi, a zatímco kolo pomalu ujíždělo k vesnici, uzamkla jsem pedály a dopřála nohám odpočinek. Na nahých pažích mě chladil ranní vzduch, ovádů ještě moc nelétalo. Stáhla jsem si kuklu a nechala na tvář proudit vzduch a dopadat

sluneční paprsky. Nebe bylo úplně modré a bez mráčku, země nehybná a já pozorovala, jak drobní živočichové hledají na prašných polích vodu.

Minula jsem několik domů na kraji vesnice a dorazila na křižovátku. Cesta k Jukarově dílně odbočovala doleva. Zastavila jsem a na chvíli váhala. Pak jsem pokračovala cestou vpravo, dokud jsem nespatriła známý oprýskaný plot modré barvy.

Tak jako většina staveb ve vesnici pocházel i Sanjin dům z časů starého světa. Byl to přízemní domek s několika místnostmi. Patřila k němu zahrada a garáž z doby, kdy většina lidí ještě vlastnila rychlé dopravní prostředky. Na zdech byly patrné známky častých oprav. Sanjini rodiče vyprávěli, že dům měl kdysi téměř rovnou střechu bez solárních panelů. Takovou střechu jsem si dokázala představit jen stěží.

Když jsem zastavila před otevřenou brankou, stála Sanja na zahradě před domem, vylévala z měchů vodu do plechové kádě a nadávala. Venkovní dveře byly otevřené a z domu se přes protihmyzovou síť ve dveřích nesl téměř neslyšný proud zpráv z komunikátoru. Sanja neměla kuklu, a když na mě pohlédla, poznala jsem, že je nevyspalá.

„Ten zatracený podrazák prodával slanou vodu,“ vyhrkla a rozčileně si zastrčila černé vlasy za uši. „Nechápu, jak se mu to povedlo, vodu jsem jako vždycky nejdřív ochutnala a byla pitná. Ten šmejď si řekl o nehoráznou sumu, tak jsem koupila jen půlku měchu, ale i tak přišly ty peníze nazmar.“

„Co měl za nádrž?“ zeptala jsem se a přitom jsem vedla kolo brankou do zahrady.

„Takovou tu staromódní,“ odpověděla Sanja. „Velký průhledný barel na podstavci s trubkou, ze které pouští vodu na prodej.“

„Podvodník s dvojitou trubkou. Viděla jsem je loni ve městě. V tom podstavci je ukrytá druhá nádrž se slanou vodou. Trubka se dá nastavit dvěma způsoby, v jednom případě bere vodu z nádrže s pitnou vodou a ve druhém ze skryté nádrže. Prodavač ti nabídne ochutnat sladkou vodu, pak trubku potají přehodí a prodá ti slanou.“

Sanja na mě chvíli hleděla a pak hlesla: „Takový pitomec.“ Věděla jsem, že nadává sobě. Nejspíš utratila většinu týdenního rozpočtu za slanou vodu.

„To se může stát komukoli. Nemohlas to v žádném případě vědět. Měli bychom ale upozornit ostatní, aby si dávali pozor.“

Sanja si povzdechla: „Viděla jsem na trhu i další, jak u něj večer těsně před koncem otvírací doby nakupují. Pochybují, že je ten šmejd ještě někde poblíž. Nejspíš už hledá další pitomce.“

Neřekla jsem nahlas, co mě napadlo. Už víckrát jsem slyšela rodiče říkat, že když se vynoří víc podvodníků než obvykle, znamená to nejspíš, že se blíží zlé časy. Bylo úplně jedno, jak často se ve zprávách z komunikátorů opakovalo, že všechny nepokoje jsou jen dočasné a válka je pod kontrolou. I v dobrých časech byla o vodu občas nouze, ale lidé si většinou se svým měsíčním přídělem vystačili a podvodníkům se nevyplatilo trmácet se po venkově. Přestože potulní obchodníci s vodou, kteří se občas zastavili v malých vesnicích, měli vysoké ceny, velmi dobře si

uvědomovali, jak snadno mohou přijít o svůj zdroj obživy, a k těm, co prodávali vodu nevhodnou k pití, se chovali nepřátelsky. Podvodníci nebyli nic neobvyklého, ale tenthle byl už třetí, který se v naší vesnici během posledních dvou měsíců objevil. Když takových prodejců začalo přibývat, obvykle to znamenalo, že ve městech se už začalo šeptat o snižování přídělů vody a část podvodníků odešla z přelidněných černých trhů hledat místa s menší konkurencí a důvěřivějšími zákazníky.

„Máte zase porouchaný vodovod?“ zeptala jsem se.

„Ten starý krám by se měl vykopat a vyměnit za nový,“ odpověděla Sanja. „Udělala bych to sama, kdybych měla čas. Minja minulý týden zase onemocněla a naši vodu se jí neodvážím dát k pití ani převařenou. Táta sice tvrdí, že je voda v pořádku, ale já si myslím, že už má z pití špinavé vody po všech těch letech kachní žaludek.“

Sanjina dvouletá sestřička Minja byla od narození ustavičně nemocná. Poslední dobou na tom často nebyla dobře ani jejich matka Kira. Sanje jsem to neřekla, ale jednou nebo dvakrát jsem ve večerním šeru před jejich dveřmi zahlédla sedět hubenou a temnou postavu, jakéhosi cizince, který sice nevypadal nepřátelsky, ale podle všeho si uvědomoval, že není nikde vítán. Seděl úplně nehybně a mlčky, trpělivě čekal, aniž by vstoupil do domu nebo poodešel dál.

Vzpomněla jsem si, co mi otec říkával o smrti a čajových mistrech, a když jsem pohlédla na Sanju a na stopy probdělých hodin v jejím obličejí, který není o nic starší než ten můj, tak mi při myšlence na postavu čekající u jejích dveří přeběhl mráz po zádech.

Některé věci by člověk vidět neměl. Některé věci není třeba říkat nahlas.

„Zažádali jste o povolení k opravě vodovodu?“

Sanja odfrkla: „Myslíš, že máme čas čekat, než někdo vyřídí povolení? Už mám skoro všechny potřebné součástky. Zatím jsem jen nevymyslela, jak to udělat potají, aby si toho nevšimla vodní stráž.“

Řekla to jen tak mimochodem, jako by šlo o nějakou běžnou záležitost, a ne o zločin. Pomyslela jsem na vodní strážníky, na jejich nehybné tváře za modrými kuklami proti hmyzu, na pravidelný zvuk kroků, když po dvojicích procházeli vesnicí, aby zkontrolovali, jak lidé nakládají s měsíčními přídělky vody, a rozdali tresty. Slyšela jsem o bití, zatýkání, pokutách a ve vesnici se šeptalo i o tom nejhorším, ale co je pravda, jsem nevěděla. Vybavilo se mi, jaké mají strážníci zbraně – dlouhé nablýskané šavle, kterými dokážou rozseknout kov, což jsem viděla, když kdysi na ulici pro zábavu sekali do kusů nelegálního potrubí, jež zabavili z domu jedné stařeny.

„Tohle bych potřebovala spravit,“ oznámila jsem Sanje a začala odpoutávat upínací pásy kolem měchů. „Oprava nespěchá. Kolik za to chceš?“

Sanja prstem spočítala měchy na hromadě. „To je práce na půl dne. Tři měchy vody.“

„Dám ti čtyři.“ Věděla jsem, že Jukara by to udělal za dva, ale to mě nezajímalo.

„Za čtyři měchy ti jeden z nich opravím na počkání.“

„Přinesla jsem ještě něco.“ Z tašky jsem vytáhla tenkou knížku. Sanja se na ni podívala a nadšeně vykřikla:

„Jsi skvělá!“ Pak se jí obličej zase zachmuřil. „No, tu minulou jsem ještě nedočetla.“

„To nevadí. Já už je četla mockrát.“

Sanja si knížku vzala neochotně, ale viděla jsem, že má radost. Stejně jako většina rodin ve vesnici, ani oni doma knížky neměli. Příběhy do komunikátorů byly levnější a daly se sehnat kdekoli na trhu, na rozdíl od papírových knih.

Odnesly jsme měchy do dílny, kterou si Sanja postavila v zahradě za domem. Střecha byla spletená z mořské trávy a tři stěny tvořily síť proti hmyzu natažené mezi nosnými sloupy. Čtvrtou stěnu tvořila zeď domu. Sanja za námi zavřela dveře s nahusto pletenou sítí a zastrčila západku, aby je průvan neotevřel.

Složila jsem měchy na dřevěný pracovní stůl uprostřed dílny. Sanja na ně narovnala zbylé měchy a ten horní si odnesla na jeden z dlouhých stolů postavených u zdi domu. Otec označil barvou z červené řepy místo, kde měch protékal. Prasklina ve tvaru nepravidelné hvězdy se rýsovala na dně.

Sanja zapnula solární páječku a její hrot se rozžhvil do oranžovoruda. Zpod stolu vytáhla krabici, v níž skladovala různě veliké kousky umělohmotných záplat, a jednu z nich vybrala. Sledovala jsem, jak opatrně nahřívá střídavě měch v okolí praskliny a plastovou záplatu, dokud oba povrchy lepkavě nezměkly. Pak Sanja přiložila záplatu na trhlinu, a když se ujistila, že ji překrývá celou, začala místo zahlazovat.

Během čekání jsem se rozhlížela po dílně. Od té doby, co jsem tady před několika týdny byla naposledy, nasbírala Sanja další kusy starého plastu. Dlouhé stoly byly jako ob-

vykle plné náradí, štětců, plechovek s barvami, dřevěných stojánků, prázdných luceren a všech možných věcí, o nichž jsem vůbec netušila, k čemu slouží. Nejvíc místa ale zabíraly dřevěné bedny přeplněné plastovými a kovovými krámy. Najít kov bylo obtížnější, neboť všechny kusy, které za něco stály, skončily už před desítkami let ve městech, kde je armáda nechala roztavit, a později lidé vysbírali ze šrotovišť všechno, co šlo k něčemu využít. Na skládkách se daly najít už jen jednotlivé kousky, které se k sobě vůbec nehodily a nikdy k sobě ani nepatřily.

Naopak plastový odpad asi nikdy nedojde, protože plast ze starého světa vydržel na rozdíl od toho našeho stovky let. Většina umělohmotných věcí byla navíc tak nekvalitní nebo tak těžce poškozená, že už z nich nešlo vyrobit nic použitelného, ale pokud se na skládce kopalo hlouběji, daly se najít hotové poklady. Nejlepšími objevy byly kusy rozbitých přístrojů ze starého světa, předměty z umělé hmoty a kovu určené k činnostem, které se v dnešním světě už neprovozovaly. Někdy byl vyhozený přístroj stále téměř funkční nebo šel snadno opravit a my se divily, proč ho kdysi vyhodili.

V jedné bedně pod stolem Sanja skladovala rozlámané plastové nádoby – hrnky, talíře, konev na vodu. Pod nimi ležely dva černé plastové předměty obdélného tvaru, přibližně stejně velké jako knihy u mě v pokoji, a o tloušťce několika centimetrů. Z jedné strany byly hladké, ale na druhé straně měly dva kulaté zoubkované otvory s bílým okrajem. Jednomu předmětu chyběla boční strana a z jeho vnitřku se vymotávala tmavá, lesklá a hladká páska. Z umělé hmoty

vystupoval drobný nápis. Většina byla nečitelná, ale rozeznala jsem tři písmena: VHS.

„Co to je?“ zeptala jsem se.

Sanja přestala uhlazovat záplatu, otočila se a podívala.

„Nemám tušení,“ odpověděla. „Vyhrabala jsem je minulý týden. Myslím, že to jsou vyměnitelné součástky do nějakého starodávného přístroje, ale nenapadá mě, k čemu se používaly.“

Sanja pověsila měch na stojánek. Chvilí potrvá, než plast zcela zatuhne a záplata bude držet. Popadla ze stolu velký plátěný batoh a hodila si ho na záda.

„Nepůjdeš se mnou sbírat, než měch zatuhne?“

Když jsme minuly několik ulic, chtěla jsem zahrnout na cestu, kterou jsme na skládku plastu obvykle chodívaly. Sanja se ale zastavila a prohodila:

„Tudy nepůjdem.“

Znamení ihned upoutalo mou pozornost. V ulici stál dřevěný domek, jehož vybledlý, oprýskaný nátěr býval kdysi žlutý. Jeden solární panel na střeše měl uražený roh. Dům se od většiny staveb ve vesnici nijak zvlášť nelišil – postavili ho ve starém světě a pozdější obyvatelé ho upravili do nových podmínek. Teď se ale od okolních zdí s opadanou barvou a vybledlých zahrádek odlišoval, neboť měl jako jediný v ulici čerstvě označené dveře. Zářivě modrým kruhem, který se na omšelém dřevě tak leskl, že barva vypadala ještě jako mokrá. Nikdy dřív jsem nic takového neviděla.

„Co to je?“ podívala jsem se.

„Psst, tady ne,“ zašeptala Sanja a táhla mě pryč. Zahlédla

jsem, jak z vedlejšího domu vyšel soused. Odvrátil zrak od označeného domu, a když procházel okolo něj, zrychlil krok. Jinak ulice zela prázdnotou.

Vydaly jsme se oklikou, abychom se označenému domu vyhnuly. Sanja se rozhlédla, a když nikoho neviděla, pošeptala mi:

„Ten dům hlídají. Kruh se na dveřích objevil minulý týden. Jako označení těžkého vodního zločinu.“

„Odkud to víš?“

„Máma to říkala. Pekařova žena se prý jednoho dne zastavila před tím domem u branky a zničehonic se objevili dva vodní strážníci a vyptávali se, co tam pohledává. Řekli jí, že obyvatelé toho domu porušili vodní zákon. Pekařovu ženu pustili teprve tehdy, když je přesvědčila, že přišla jen prodávat slunečnicové koláčky.“

Věděla jsem, kdo v tom domě bydlí. Bezdětný pár se starými rodiči. Nemohla jsem uvěřit, že by spáchali vodní zločin.

„Co se s těmi lidmi stalo?“ zajímala jsem se. Pomyslela jsem na jejich prosté unavené tváře a skromné oblečení.

„Nikdo s jistotou neví, jestli jsou pořád ještě uvnitř, nebo jestli je odvedli,“ odpověděla Sanja.

„Co myslíš, že s nimi udělají?“

Sanja se na mě podívala, pokrčila rameny a mlčela. Vzpomněla jsem si, co mi říkala o stavbě nelegálního potrubí. Ohlédla jsem se. Ulice i dům už zmizely z dohledu, ale modrý kruh mi stále svítil před očima – bolestivé tetování vypálené do kůže vesnice, natolik zanícené, že nebylo bezpečné se k němu přibližovat, a zahalené mlčením.

Pokračovaly jsme v cestě oklikou.

Překročily jsme mělký bahnitý potok, který prosakoval na povrch nedaleko skládky plastu. Když jsme byly děti, oběma nám sem zakazovali chodit. Matka mi vysvětlovala, že půda kolem smetiště je zamořená a chodit po skládce je nebezpečné, protože mi kdykoli může podklouznout noha a já si můžu o něco ostrého roztrhnout oblečení a pořezat se. Měly jsme tehdy ve zvyku naše tajné výpravy pečlivě plánovat a obvykle jsme vyrážely vpozdvečer, kdy ještě nebyla taková tma, abychom potřebovaly lucerny, ale zároveň už nebylo ani takové světlo, aby nás někdo mohl zdálky poznat.

Skládka plastu vytvořila rozlehlý, hrbolatý a bažinatý terén, kde se strmě a nevyzpytatelně tyčily do výšky špičaté rohy a nerovné plochy, odevšad trčely ostré hrany a všude se povalovala všemožná drť. Podivné hranaté vlny a pohoří skládky měnily svůj tvar. Lidé přehrabovali haldy odpadků, vyšlapávali různé plošinky, kopali velké jámy a vedle nich vršili hromady, to vše ve snaze najít nějaké použitelné plastové a dřevěné věci, které by nebyly pod nánosem odpadků příliš zohýbané. Povědomý pach a vzhled skládky mi připomněl vysoké galoše, jež jsem tu vždycky nosila ze strachu, že si jinak poraním nohy. Vybavil se mi hrubý materiál gumáků, a jak se mi v nich kluzce pařily nohy.

Tentokrát jsem měla jen boty s dřevěnou podrážkou, které mi chránily nohy sotva po kotníky, ale byla jsem už starší a taky bylo světlo. Starý plast skřípal pod tíhou našich kroků a ovádi i další hmyz nám hlasitě bzučeli kolem kulek. Shrnula jsem si rukávy a pevně je utáhla kolem zápěstí, protože mi bylo jasné, že i tenký proužek holé kůže by přilákal víc hmyzu. Kotníky by mi do večera zrudly a opuchly.

Rozhlížela jsem se po čemkoli, co by stálo za to sebrat, ale narážela jsem jen na samé nezajímavé věci – rozpadlé desky ze zašlého bílého plastu, nevábne vyhlížející boty s uraženými vysokými podpatky, sluncem vybělenou hlavičku panenky. Zastavila jsem se a ohlédla se, ale Sanja mi už nebyla v patách. Krčila se o několik metrů dál a do-lovala cosi z hromady odpadků. Popošla jsem k ní a ona zrovna ze změti rozlámaných misek, pokroucených věšáků a dlouhých černých žaluzií vytahovala něco jako bedýnku s víkem.

Bedýnka byla obdélná a nic podobného jsem dosud neviděla. Poškrábaný černý povrch vypadal, že se kdysi hladce lesknul. Na obou koncích čelní strany byla kulatá prohlubeň překrytá hustou kovovou mřížkou.

„Reproduktory,“ řekla Sanja. „Stejně jsem viděla i na jiných starých přístrojích. Něco se tím dalo poslouchat.“

Mezi reproduktory byla podlouhlá prohlubeň o něco širší než má dlaň. Měla rozbitý kryt, který se asi otvíral shora. Nad prohlubní měl přístroj řadu tlačítek s malými obrázky šipek do různých stran a jeden větší knoflík. Když se jím točilo, červená ručička se pohybovala po stupnici s čísly, jež nedávala smysl: 92, 98, 104 a tak dál. Napravo od stupnice stála písmena MHz. Kromě tlačítek byla na vrchní straně přístroje kulatá prohlubeň, o něco větší než ty vpředu a zčásti překrytá průhledným uzávěrem.

Ani jsem se nemusela ptát a bylo mi jasné, že si Sanja bude chtít odnést přístroj do dílny. Její výraz prozrazoval, že už přemýšlí, co je uvnitř, už se viděla, jak ho rozebírá a snaží se zapamatovat si složení jednotlivých součástí,

jak do přístroje pouští proud ze solárního generátoru a pozoruje, co se bude dít.

Ještě nějakou dobu jsme se potulovaly po skládce, ale nacházely jsme jen běžné haraburdí – rozbité hračky, střepy čehosi neidentifikovatelného, nepoužitelné nádoby a nekonečné množství cárů plesnivých igelitek. Když jsme se vydaly zpátky do vesnice, svěřila jsem se Sanje:

„Chtěla bych skládku prohrabat až na dno. Možná bych pak pochopila starý svět a lidi, kteří tohle všechno vyhodili.“

„Moc o nich přemýšlíš,“ podotkla Sanja.

„Ty o nich taky přemýšlíš,“ namítla jsem. „Jinak bys sem nechodila.“

„Já o nich nepřemýšlím,“ řekla Sanja. „Zajímají mě jen jejich přístroje, co ti lidé uměli a co nám zanechali.“ Zmlkla a položila mi ruku na rameno. Přes látku jsem cítila teplé obrysy jejích prstů a slunce, které je obklopovalo, dvě různá tepla vedle sebe. „Nemá cenu na ně myslet, Norio. Oni na nás taky nemysleli.“

Snažila jsem se na ně nemyslet, ale jejich starý svět proniká do toho našeho současného, do jeho nebe i prachu. Pronikal náš současný svět někdy do toho jejich minulého? Představila jsem si, jak někdo z nich stojí na břehu řeky, která je dnes jen vyschlou jizvou v naší krajině, žena, ani mladá, ani stará, nebo muž, na tom nezáleží. Ten někdo má světle hnědé vlasy a hledí do vody, která proudí kolem, možná kalná, možná průzračná, a do jeho myšlenek proudí něco, co se ještě nestalo.

Chtěla bych si myslet, že se ten někdo otočí, odejde domů a kvůli tomu, co si představil, udělá něco toho dne jinak, a druhého dne znovu, a dalšího zase.

Ale vidím ho ještě jednou, jako někoho odlišného, kdo se odvrátí a neudělá jinak nic, a já nevím, který z nich je opravdový a který je jen odrazem v čisté nehybné vodě, odrazem tak ostrým, že se lze téměř splést a považovat ho za skutečnost.

Dívám se na nebe a na světlo, dívám se na tvar krajiny, jsou stejné jako v jejich světě, a přesto nejsou, proudění nikdy neustane.

Cestou zpátky k Sanje domů jsme toho moc nenamluvily.

Sanja stála ve stínu na verandě a já jsem zatím upevnila opravený měch zpátky do vozíku a šlápla do pedálů vrtulového kola. Slunce vysoko nad námi jasně plálo a Sanja vypadala v tmavém stínu malá, hubená a modrošedá.

„Norio,“ řekla. „S tím placením...“

„První dva měchy přinesu ještě dneska.“ Když jsem vyrazila k domu čajového mistra, zahlédla jsem její úsměv. Byl tenký a bezbarvý, ale přesto to byl úsměv.

Otec nebude mít radost.

KAPITOLA 3

Druhého dne pozdě odpoledne jsem vystoupala po chodníčku od čajové chýše k brance. Zastavila jsem se u suché zahrady a natrhala pár lístků máty. Vybledlý písek se tiše vlnil mezi tmavě šedými balvany jako voda kolem opuštěných ostrovů. Hned za okrajem písku rostly tři čajové keříky, planoucí proti jasnému nebi jako zelenavé plameny. Strčila jsem si mátu do pusy a pokračovala dál na malý kopeček pod borovicí vedle branky, odkud jsem skrze stíny prořídleho šumícího lesíku viděla na cestu. Největší vedro již ustoupilo, obřadní oděv na kůži chladil a cítila jsem se v něm příjemně. Sandály s tvrdou podrážkou ale nebyly pro mé znavené nohy zrovna nejpohodlnější a také mě bolely ruce.

Otec spal jen pár hodin a vstal do zlatavého světla, kdy bílá noc přecházela v ráno. Ne vždy mě v den obřadu budil takhle brzo, ale tentokrát neměl slitování. Tušila jsem, že je to tichá pomsta za to, že jsem se včera zdržela tak dlouho u Sanji. Dával mi jeden úkol za druhým, někdy i tři naráz, a než matka vstala a šla se nasnídat, už jsem uhrabala písek v suché zahradě, nanosila spoustu měchů vody do čajové chýše, dvakrát zametla podlahu, rozvěsila ozdoby a lucerny uvnitř chýše i na zahradě, vyvětrala obřadní oděvy, umyla a vysušila čajové konvičky a kalíšky, rozložila je na dřevěné podnosy, vytřela prach z kamenné nádržky na zahradě a třikrát přesunula lavičci na verandě, než byl otec s jejím umístěním spokojený.

Ulevilo se mi, když mě konečně zprostil přípravých povinností, a já jsem mohla odejít k brance očekávat hosty. Od snídaně jsem vůbec nic nejedla a na zahrnutí hladu jsem jen žvýkala lístky máty. V mdlém odpoledním slunci nebylo snadné udržet oči otevřené. V uších mi zněl tlumený cinkot zvonkoher rozvěšených po zahradě. Cesta byla opuštěná, nebe nade mnou hluboké a všude kolem sebe jsem vnímala drobné pohyby tkáně světa, pohyb života, který se rozpínal a smršťoval.

Vítr se zvedal a utichal. V temnotách země se přelévaly skryté vody. Stíny pomalu měnily svůj tvar.

Konečně jsem na cestě spatřila pohyb a postupně začala rozlišovat dvě modře oblečené osoby ve vrtulovém voze, který řídil někdo třetí. Jakmile dorazili na kraj lesíku, zazvonila jsem na velkou zvonkohru visící na větvi borovice. O chvíli později jsem od čajové chýše zaslechla trojí zazvonění a věděla jsem, že otec je připravený hosty přijmout.

Vrtulový vůz zaparkoval vedle branky pod přístřeškem z mořské trávy, který byl vyhrazený pro vozidla návštěv, a vystoupili z něj dva muži ve vojenských uniformách Nového Čchienu. Staršího z nich jsem poznala. Jmenoval se Bolin a byl stálým hostem čajových obřadů. Přijížděl vždy jednou za několik měsíců až z města Kuusama a vždycky platil poctivým množstvím vody a potravin. Otec si ho vážil, protože Bolin znal etiketu čajového obřadu a bez ohledu na své postavení nikdy nevyžadoval zvláštní zacházení. Vyznal se také v místních zvyklostech, jelikož původně pocházel z naší vesnice. Byl vysoce postaveným velícím důstojníkem, pod jehož pravomoc spadala okupovaná území

Skandinávské unie. Na saku nosil jako odznak své hodnosti stříbrnou rybičku.

Druhého hosta jsem nikdy předtím neviděla. Na uniformě měl dvě stříbrné rybičky, z čehož jsem poznala, že má vyšší hodnost než Bolin. Ještě než jsem přes tenkou látku kukly proti hmyzu spatřila jeho tvář, z jeho postoje a pohybů jsem nabyla dojmu, že je z dvojice mladší. Uklonila jsem se jim a počkala, až úklonou odpoví. Pak jsem se otočila směrem k zahradě. Kráčela jsem před hosty záměrně pomalu, abych jim dala čas ponořit se do poklidného obřadního ticha.

Trávník před čajovou chýší se na slunci třpytil. Otec ho jako obvykle pokropil vodou na znamení čistoty. V kamenné nádržce, kterou jsem předtím naplnila vodou, jsem si umyla ruce a hosté následovali můj příklad. Pak se posadili na lavici a čekali. Chvilí nato z chýše zacinkal zvonek. Otevřela jsem posuvné dveře vchodu pro hosty a pozvala vojáky dál. Bolin před nízkým vchodem s námahou poklekl a protáhl se dovnitř. Mladší důstojník se zastavil a pohlédl na mě. Za sítkou kukly se jeho oči zdály tmavé a přísné.

„Tohle je jediný vchod?“ zeptal se.

„Je tu ještě jeden, pane, ale ten je určen pouze pro čajového mistra a hosté jej nikdy nepoužívají.“ Uklonila jsem se mu.

„Ve městech už nejsou čajoví mistři, kteří by po hostech vyžadovali, aby vcházeli dovnitř po kolenou,“ odpověděl.

„Tohle je stará čajová chýše, pane,“ řekla jsem. „Byla postavena již dávno podle staré tradice, že čaj náleží všem stejně, a proto musí všichni před čajovým obřadem po-

kleknout.“ Tentokrát jsem se neuklonila a zdálo se mi, že se důstojník na chvílku zatvářil nevrle, než opět nasadil nehybný zdvořilý úsměv. Nic víc neřekl, poklekl a protáhl se vstupem do čajové chýše. Následovala jsem ho a zatáhla za sebou dveře. Prsty se mi na dřevěném dveřním rámu lehce třásly. Doufala jsem, že si toho nikdo nevšiml.

Starší host se již usadil u sousední stěny a mladší vedle něj. Já jsem si sedla ke vchodu. Otec klečel naproti hostům, a když jsme si všichni stáhli kukly, uklonil se.

„Vítejte, pane majore. Toto je dlouho očekávaná radostná chvíle. Mnoho vody uplynulo od doby, co jste k nám zavítal naposledy.“ Otec se přesně držel etikety, ale z jeho hlasu jsem vycítila teplo určené pouze přátelům a dlouholetým zákazníkům.

Major Bolin odpověděl úklonou.

„Mistře Kaitio, jsem rád opět ve vaší chýši. Přivedl jsem s sebou hosta a doufám, že váš čaj pro něj bude stejným požitkem jako pro mě samotného.“ Otočil se ke svému společníkovi. „Tohle je náčelník Taro. Zrovna se sem přistěhoval z jihu, z daleké novočchienské provincie, a tak jsem mu chtěl na uvítanou nabídnout ten nejlepší čaj v celé Skandinávské unii.“

Bez kukel jsem teď jasně viděla, že Taro je mladší než Bolin. Měl hladkou tvář a v černých vlasech ani jedinou šedinu. Uklonil se na pozdrav a jeho výraz se vůbec nezměnil.

Poté co otec uvítal Taro úklonou, odešel do předpokojce a za okamžik se odtamtud vrátil s kotlíkem. Položil ho na sušenou rašelinu v ohništi zapuštěném v zemi a zapalovačem rašelinu zažehl. Křesací kamínky o sebe škrtyly.

Zatímco znovu odešel do předpokoje a vrátil se s dřevěným podnosem, na kterém stály dva čajové kalíšky a dvě konvičky, jedna větší kovová a druhá menší keramická, naslouchala jsem šustění jeho oděvu. Otec položil podnos na zem vedle ohniště a posadil se tak, aby viděl na vodu v kotlíku. Věděla jsem, že major Bolin má v oblibě zelený čaj, na nějž nesmí být voda příliš horká. „Až napočítáš deset malých bublinek u dna kotlíku, je čas přelít vodu do konvice,“ učival mě otec. „Pět je moc málo a dvacet příliš mnoho.“

Když se voda ohřála na správnou teplotu, otec ji přelil naběračkou z hrnce do velké konvice. Jako malá jsem pozorovala jeho pohyby a snažila se je před zrcadlem napodobovat, dokud mě nerozbolela ruka, krk a záda. Nikdy jsem nedosáhla stejně plynulého a nenuceného vlnivého pohybu, jaký jsem viděla u otce. Byl jako strom ohýbající se ve větru nebo kadeř vlasů pohupující se na hladině vody. Mé vlastní pohyby vypadaly ve srovnání s těmi jeho neohrabaně a toporně. „Snažíš se napodobit vnější pohyb,“ řekl mi tehdy. „Proudění musí začít uvnitř a projít tebou plynule, bez zastavení, tak jako dech nebo život.“

Teprve když jsem začala uvažovat o vodě, pochopila jsem, co tím myslel.

Voda nemá začátek ani konec, a stejně tak je nemají ani pohyby čajového mistra při přípravě čaje. Každé zklidnění i každé zastavení je součástí proudění, a pokud to vypadá, že pohyb ustal, je to jen proto, že ho lidské smysly nejsou schopné zachytit. Proudění pouze narůstá, zklidňuje se a proměňuje, tak jako voda v plechovém kotlíku, tak jako život.